

Duitsland,

een wandel-vriendelijk land

Helemaal te voet hebben we Duitsland doorkruist, van west naar oost. Geri hanteert het principe dat je altijd moet vertrekken vanaf een eerder bereikt punt en we zijn al een eindje op streek. De E11 loopt van Den Haag naar Talinn (in Estland) en heeft een totale lengte van 4700 km. Vanaf de grens met Duitsland gaat de E11 min of meer naar het oosten tot de Poolse grens. Omdat we al – ooit – naar Bad Bentheim gelopen waren, konden we daar dus starten. Maar toen was het wel 2001. Eigenlijk is de E11 verreweg de oudste lange-afstandsrouten van Europa. Al duizenden jaren liepen of reden handelaren, soldaten, vluchtelingen en avonturiers over de stuwwallen die de voorlaatste ijstijd dwars door het huidige Duitsland en Polen had gevormd. Daar kom je nu eenmaal beter vooruit dan in de lage en drassige gebieden aan weerszijden van de heuvelruggen.

Maar de E11 als zodanig is bijna nergens ook zo aangegeven. Delen ervan hebben heel andere namen. In Bad Bentheim pikten we de *Töddenweg* op naar Osnabrück. Daar gingen we verder over de *Wittekindsweg* naar Porta Westfalica en vandaar af min of meer de *Wesenbergland-weg* naar Münden. Maar dan ben je nog lang niet in Gorlitz (aan de Poolse grens). Vanaf Eisleben gingen we over de *Lutherweg* naar Halle en we kwamen erachter dat we eigenlijk al geruime tijd min of meer de *Via Regia* volgden. Toen het pelgrimeren begin 21^e eeuw weer heel populair werd, spande men zich in Duitsland in om deze Via Regia in ere te herstellen en zie daar: de *Oekumenische Pilgerweg* was geboren. Met voorzieningen, zoals overnachtingsadressen voor pelgrims. Alleen is de Pilgerweg aangegeven van oost naar west en dat is een praktisch nadeel. Met GPS in de hand, komt men echter toch door het ganse land. Maar het was ook nog coronatijd in de nazomer van 2020 (want in dat jaar zijn we inmiddels beland). Hoewel het besmettingspercentage het laagst was van heel Duitsland, was er heel veel dicht en was heel Duitsland nog mondkapjesland.

Je ziet een land pas echt, als je er doorheen loopt. En Duitsland heeft de wandelaar veel te bieden. Wat praktische zaken betreft: een tentje meenemen is helemaal niet nodig. Overal is onderdak te krijgen. Soms kleine hotelletjes, soms een airbnb, soms ergens een 'zimmer'. Erg Duits, dat wel natuurlijk. Heel schoon, veel hoekbanken, loodzware dekbedden en enorme handdoeken. Maar altijd vriendelijke mensen die het leuk vinden dat we zo ver lopen.

De tweede zorg die elke wandelaar heeft, na het vinden van een slaapplek, is natuurlijk 'wat eten we vandaag'. Nou, dan ben je overal in Duitsland helemaal aan het juiste adres. Hotels en restaurantjes hebben een geweldige uitvinding: de 'seniorenteller'. Een prima idee. De schnitzel 'als een deurmat' is niet eens heel erg overdreven en voor elke andere 'gewone' maaltijd geldt; het is altijd veel te veel. Nog plezieriger is dat je ook in kleine plaatsjes altijd wel een Lidl, of een andere kleine supermarkt kunt vinden. Elke dag uit eten staat niet hoog op onze verlanglijst en elke dag een copieus ontbijt ook niet. In Engeland werd dat dan ook echt doorbijten als je daar van B&B naar B&B loopt en dus geacht wordt elke morgen twee gebakken eieren met spek, bonen, bloedworst en gebakken aardappelen te eten. Ik ben een groot voorstander van een prettig ontbijt, maar dat was na een week bijna niet leuk meer. Maar het allerbeste in Duitsland is nog wel dat je in ieder gehucht een 'Bäckerei' kunt vinden. Vaak al met de aankondiging 'konditorei' toegevoegd op de etalageruit. Maar ook als dat niet zo is, kan je altijd 'kaffee' bestellen en is het enige werkelijke probleem: welke 'kuchen' zal ik dit keer uitkiezen. En altijd voor een vriendenprijsje. Als ik nog denk aan de verukkelijke plaattaarten. De kruimelvarianten met aardbeien, of appel, of abrikozen, of bessen, of pruimen. En dan de 'marmorkuchen'. Van biscuitdeeg, vanille en chocola met glazuur of poedersuiker.

Beroemd is uiteraard de Schwarzwälder Kirsche torte, een grote favoriet van Geri, of de Käsekuchen, die gemaakt zijn met kwark. Gewone cheesecake is gemaakt met roomkaas, maar Käsekuchen met kwark. Dat is toch veel gezonder en heeft ook nog eens veel minder calorieën. Toch? Om nog maar te zwijgen van alle heerlijkheden waarbij de grens tussen taart en brood niet eens meer duidelijk te trekken is. Nootjes zitten er dan vaak in en rozijnen. En dan heb ik het nog helemaal niet eens over de hartige taarten, pardon, broodjes gehad. In elk dorp te krijgen, elke Bäckerei heeft ze. Stel je voor.

En als je in Duitsland loopt, is het ook noodzaak fatsoenlijk te eten, want het is best klimmen. Af en toe zelfs best veel klimmen. Vooral vanaf Osnabrück naar Porta Westfalica ga je aldoor hoog over de bergkam, je loopt zelfs over alle bergkammen van het hele Wiehengebirge. Bijna nergens zoveel paddenstoelen gezien als daar in de loofbossen. We liepen dat deel in de herfst. De tweede keer in de herfst was het zo mistig, dat we nooit iets van de omgeving gezien hebben. Koud was het toen ook nog. We hebben moeten investeren in een maillot, een muts, sjaal en wanten. Gelukkig samen verkrijgbaar als pakketje. Tegen afbraakprijzen, want Duitsland is echt geen duur land.

Alleen! Maar! En ja, dat moet ook gezegd worden. Het spoor. Als je loopt met een rugzak, ga je van A naar B, dus die auto laat je natuurlijk thuis. In Duitsland op punt A arriveren, maar ook van punt B weer naar Gouda terugreizen, dat viel niet altijd mee. Vroeger, in lang vervlogen tijden, was die Deutsche Eisenbahn nog sehr pünktlich. Maar dat is voltooid verleden tijd. Het begint er al mee dat het nog niet zo gemakkelijk is om überhaupt per trein in Duitsland kunt komen. O, de supersnelle trein naar Berlijn, geen punt hoor, maar een wat meer obscure bestemming en je komt in de wereld van de boemeltjes terecht. En die rijden niet zo vaak. Maar dat is het ergste niet, dat weet je immers van tevoren. Het meest irritante is, dat er letterlijk altijd, echt altijd wel een storing, vertraging of ander oponthoud is, waardoor je de aansluiting mist en in de problemen komt. En dat wordt er in de loop der jaren niet beter op, integendeel. Soms echter is er een onverwacht lichtpuntje. Het boemeltje vanuit Halle naar het beginpunt van onze route had een conducteur die niet alleen de kaartjes controleerde, maar ook informeerde wat wij wensten te drinken: hij had bier en wijn aan boord. Wit en rood. Nou, daar hoeft je bij de NS dus echt niet mee aan te komen.